

BABEȘ-BOLYAI UNIVERSITY
DOCTORAL SCHOOL OF THEATRE AND FILM

PhD THESIS

The Oppinion Factory. Discourses of Dramatic Criticism: 1948-1960

- SUMMARY -

Advisor:

Prof. Daniela Gologan (Miruna Runcan), PhD

Candidate:

Alexandra-Emma Dima

2023

Table of Contents

Introduction 3

Theatre Criticism in the Stalinist Period. Introduction to the Construction and Deconstruction of Critical Discourse 7

- Blocking the Critical Act and its Substitutes 7
- Techniques of Survival for the Cultural Journalist 13
- Romanian Dramaturgy on the Path of Socialist Construction 25

Theatrical Criticism and the Ideological Assimilation of Romanian Classical Drama. Case Study: The Manufacturing of Comrade Caragiale 29

- "Only through Natural Development." Critical Realism and the Great Cultural Heritage 29
- "A Man Caught Between Two Worlds." Preamble to Ideological Excess 50
- "The Real" Caragiale and the Pseudo-Aesthetics of Truth 54
 - 3.1. A Lost Letter 54
 - 3.2. A Stormy Night 61
 - 3.3. "Carnival Scenes" and "Mr. Leonida" 70
- Caragiale on a Festive Hour. The Life and Passions of a Secular Saint 74
 - 4.1. Preparing the Apotheosis 74
 - 4.1. The Suffering of a Progressive 80
 - 4.2. Tragi-comic Interlude. "Caragiale in His Time," the Apex of Metatheatricity 98
- Ideological Postscript 104

Theatre Criticism and the New Original Dramaturgy 114

- "A Brake on the Development of Drama." The Dramatic Critic in Multiple Mirrors 114
- Theatre in Romania after August 23, 1944. A Monographic Incursion into an Alternative History 129
- "For the Happiness of the People." Echoes of an Ideological Engagement 152
 - 3.1. The Year 1951 152
 - 3.2. The Year 1958 158
- To Be or Not to Be? The Lost Years of National Dramaturgy 166
 - 4.1. The Avatars of the New Drama. The Positive Hero, Between Man and Monument 166
 - 4.2. Wind in the Sails! Measures of "Encouragement" 176

The Professionalization of Theatre Criticism in Socialist Romania 187

- Critical Evasion Before the Dawn of Destalinization 187
- In Search of Theatrical Specificity 193
- Dramatic Chronicle and the Rediscovery of the Performative Dimension 200

Conclusions 205

Bibliography 219

- Books and Scholarly Studies 219
- Press Articles 222

Theatre criticism, as a profession, discipline, or discourse, has always been the target of reductionist prejudices. Although the histories of performing arts are, in essence, its direct manifestations, they still deny or ignore its constructive role in most cases, considering it (and considering itself) merely descriptive. In this paradigm of depreciation, theatre reviews are perhaps the most oppressed subgenre, whose journalistic existence has been and is still discussed only in terms of a permanent crisis.

Yet, the genesis of Romanian theater itself is a direct result of critical awareness and the political, aesthetic, and social program it generated. The survival of theatrical acts beyond the actual performances and the temporary impressions they make on the audience is inseparably linked to their critical reception.

The first Romanian-language performances from the beginning of the 19th century remained almost forgotten in posterity's memory because, in the absence of Romanian publications, they were not critically reflected upon by professional or semi-professional reactions, neither positive nor negative, to subsequently place them on the trajectory of the domestic theatrical phenomenon. Therefore, the projects of the Philharmonic Society had a theoretical extension as well, with Ion Heliade Rădulescu being considered the "first dramatic chronicler" in the history of national culture, even in the dawn of Romanian identity.

Theatre criticism still forms the basis of spectacological reconstructions, sometimes possessing an evocative power greater than other documents, such as photographs, scenic sketches, director's notes, or even video recordings. This cannot be explained solely by the fact that analytical or evaluative texts offer the researcher a more superior descriptive detachment compared to other sources; on the contrary, they can be partial, subjective, or even deceitful due to aesthetic/ideological partisanship or personal whims. However, they have an advantage over all others: they mirror the spectatorship, being the only direct testimony of the context, impact, and socio-political conditions that marked the consummation and understanding of the theatrical work in a well-defined historical moment. Therefore, the existence of theater is not just the performance itself but also the reception of the performed act.

While a masterpiece of plastic arts can lie in storage for hundreds of years before being presented to the public, always having a chance to revive its aesthetic existence, theater performances exist in a restrictive temporal framework, with each new representation being more of a falsification of the previous one and, at the same time, an entirely new manifestation on its own. Thus, no matter how specialized the critic or chronicler may be, they remain the only spectator's voice that can perpetuate their experience, echoing beyond the final applause. Critical positions, even when they oppose one another, bear witness to the cultural and daily climate that generates dramatic works.

For all these reasons, in the context of performing arts, specialized criticism is also the most efficient ideological instrument, the first one that dictatorial regimes use to alter the reception of the theatrical phenomenon according to the rigor of their doctrine. For this manipulation to be subjected to the new power, it must begin with rhetorical-level manipulation.

Even when the public's consciousness seems impermeable to the discourse of criticism, it still acts insidiously, beginning with modifying the terminology. The way we talk about theater and the concepts we have at our disposal will influence our spectator's perspective—the key to interpreting the artistic product. Thus, the intensive circulation, almost clichéd, of phrases like "director's vision" makes us unconsciously circumscribe the theatrical production within a well-defined horizon of expectations. The conceptual baggage we bring with us to the theater guides our attention inevitably, precisely because theater is a deeply conventionalized and essentially ritualistic art.

Therefore, for the present work, one of the extreme facets of theater criticism was chosen, where ideological transgressions are revealed in all their amplitude, with a deliberate lack of subtlety.

In the wake of the propagandistic control of most public and private sectors, starting with journalism, communism produced a personalized critical discourse tailored to its doctrinal needs. Theater critics regained an active function and direct influence, gaining censorship powers. However, they had to sacrifice the very essence of their profession, as evaluative or analytical endeavors were now outside the realm of aesthetic principles.

The focus of the thesis is on the period under the Gheorghiu-Dej regime, covering almost two decades between the abdication of King Michael and the dictator's death. One explanation for this choice is the diachrony of the research itself. As it is the first attempt to mark dramatic criticism under communism, it is natural to concentrate on this specific interval, especially because it represents a historically significant moment marked by specific events. Additionally, in the logic of extremes, the specialized literature produced during that time represents a peak of ideological distortions and, therefore, is an object of study in itself.

Nevertheless, despite appearances of tedious uniformity, this period is one of the most complex and diverse chapters in Romanian history, offering a picture of adaptability and instability, self-protective subterfuges, and destructive complicity, constraints of wooden language, and attempts to blow it up.

The dramatic literature of socialist realism could never exist in its ideal form, as it was merely a chimera subject to alterations, perfectly in line with ideological metamorphoses. The entire course of original dramatic literature during the analyzed period was marked by temporarily circulating "-isms," driven by the political interests of the moment. Being a critic or a playwright subordinate to the system, although easier than direct opposition, proved to be unexpectedly difficult at times because the regime itself was essentially self-cannibalizing, devouring its own heroes. Few are survivors like Valentin Silvestru, Margareta Bărbuță, or Aurel Baranga, who managed to balance on all ideological waves that successively swept through Romanian communism's history.

REFERENCES

Books and Scholarly Studies

- ***, *Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism*, Editura Politică, București, 1975.
- ***, *Studii și conferințe cu prilejul centenarului I.L. Caragiale*, Editura de stat pentru literatură și artă, București, 1952.
- ALEXANDRESCU, Sică, *Caiete de regie*, Editura de stat pentru literatură și artă, București, 1956
- ALTERESCU, Simion, „I.L. Caragiale, critic teatral”, în *Studii și conferințe cu prilejul centenarului I.L. Caragiale*, Editura de stat pentru literatură și artă, București, 1952.
- ALTERESCU, Simion și Florin Tornea, „Teatrul Național în decada 1944-1954”, *Teatrul Național I.L. Caragiale. Monografie*, Editura Academiei Republicii Populare Române, București, 1955.
- ARON, Raymond, *Opiul intelectualilor*, Editura Curtea Veche, București, 2007.
- BANUȘ, Maria, „Actualitatea operei lui Ion Luca Caragiale”, în *Studii și conferințe cu prilejul centenarului I.L. Caragiale*, Editura de stat pentru literatură și artă, București, 1952.
- BÁTHORY, Dalia et. al. (editori), *Construcții și deconstrucții de-a lungul unui secol. Istoriile Partidului Comunist*, Anuarul Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc, volumul XVI, București, 2021.
- BETTELHEIM, Bruno, *Psihanaliza basmelor*, Editura Univers, București, 2017.
- BROOKS PLATT, Jonathan, *Greetings, Pushkin!: Stalinist Cultural Politics and the Russian National Bard*, University of Pittsburgh Press, Pittsburgh, 2016.
- CARAGIALE, I.L., „Criticele lui Gherea”, în *Opere*, vol. V, Editura Cultura Națională, București, 1938
- CĂLINESCU, George, „I.L. Caragiale” în *Studii și conferințe cu prilejul centenarului I.L. Caragiale*, Editura de stat pentru literatură și artă, București, 1952.
- CĂRĂBAȘ, Irina, *Realismul socialist cu fața spre trecut. Instituții și artiști în România: 1944-1953*, Editura Idea Design & Print, Cluj, 2017.
- CÂMPEANU, Ruxandra, *Dincolo de regulile jocului: trepte și limite ale compromisului intelectual în perioada 1948-1965. Mihai Ralea, G. Călinescu, Tudor Vianu*, Editura Corint, București, 2022.
- CLARK, Katerina, *The Soviet Novel. History as Ritual*, The University of Chicago Press, Londra, 1981.
- CORNEA, Paul, „Caracterul popular al operei lui Caragiale”, în *Studii și conferințe cu prilejul centenarului I.L. Caragiale*, Editura de stat pentru literatură și artă, București, 1952.
- CORNEA, Paul și Daniel Cristea-Enache, *Ce a fost. Cum a fost*, Polirom, Iași, 2013.
- DĂLĂLĂU, Andrei, „Marietta Sadova: Fascist Identities and Political Compromise in Communist Romania”, în *Studia Universitatis Babeș-Bolyai – Historia*, vol. 67, nr. 1, 2022.

- EFTIMIU, Victor, „Caragiale și epoca lui” în *Studii și conferințe cu prilejul centenarului I.L. Caragiale*, Editura de stat pentru literatură și artă, București, 1952.
- FADEEV, Alexandr, *De pe pozițiile realismului socialist*, Editura pentru literatură universală, București, 1962.
- GOLDIȘ, Alex, *Critica în tranșee. De la realismul socialist la autonomia esteticului*, București, Polirom, 2011.
- GROYS, Boris, *Stalin - Opera de artă totală. Cultura scindată din Uniunea Sovietică*, Editura Idea Design & Print, Cluj, 2007
- IOSIFESCU, Silvian, *Caragiale*, Editura pentru literatură și artă a Uniunii Scriitorilor din R.P.R., București, 1952.
- IOSIFESCU, Silvian, „Sensul satirei lui Caragiale”, în *Studii și conferințe cu prilejul centenarului I.L. Caragiale*, Editura de stat pentru literatură și artă, București, 1952.
- LENIN, V.I., *Despre cultură și artă*, Editura de Stat pentru Literatura Politică, București, 1957.
- LUKÁCS, Georg, *Writer and Critic and other Essays*, Grosset & Dunlap, New York, 1970.
- MITCHIEVICI, Angelo și Ioan Stanomir, *Comunism inc. Istorii despre o lume care a fost*, Humanitas, București, 2017.
- MORARIU, Mircea, „Un transplant”, în *Teatrul azi*, nr. 1-3, 1 ianuarie 2015.
- MORARU, Nicolae, „Lupta lui I.L. Caragiale pentru o artă consecvent realistă”, în *Studii și conferințe cu prilejul centenarului I.L. Caragiale*, Editura de stat pentru literatură și artă, București, 1952.
- NEAGOE, George, „Începuturile unui eufemism în propaganda comunistă românească despre literatură și cultură: umanismul socialist (1961-1965)”, în *Transilvania*, nr. 5, 1 mai 2015, p. 27.
- OPRESCU, George (coord.), *Teatrul în România după 23 august 1944*, Editura Academiei Republicii Populare Romîne, București, 1959
- PAPERNY, Vladimir, *Architecture in the Age of Stalin: Culture Two*, Cambridge University Press, Cambridge, 2002
- PETRESCU, Camil, „Realismul operei dramatice a lui Caragiale”, în *Studii și conferințe cu prilejul centenarului I.L. Caragiale*, Editura de stat pentru literatură și artă, București, 1952.
- POGODIN, N., *Teatrul și viața*, Editura Cartea Rusă, București, 1955.
- POPESCU, Alice, *O socio-psihanaliză a realismului socialist*, Editura Trei, București, 2009.
- Popescu, Marian, *Scenele teatrului românesc*, UNITEXT, București, 2004.
- PREDA, Cristian, *Robul succesului. Viata politica a lui Victor Eftimiu sub șase constitutii*, București, Humanitas, 2022.
- PURCĂRUȘ, Alexandru, „*Tovarășul de luptă*” *Caragiale. Aniversarea lui nenea Iancu din 1952*, Editura Nomina, Pitești 2013.
- RUNCAN, Miruna, *Teatralizarea și reteatralizarea în România (1920-1960)*, Eikon, Cluj-Napoca, 2003.
- RUNCAN, Miruna, *Teatrul în diorame. Discursul criticii teatrale în comunism*, vol. 1, Tracus Arte, București, 2019.

- SADOVEANU, Mihail, „În amintirea lui Caragiale”, în *Studii și conferințe cu prilejul centenarului I.L. Caragiale*, Editura de stat pentru literatură și artă, București, 1952.
- SILVESTRU, Valentin, *Teatrul Național „I.L. Caragiale” la Paris*, București, 1957.
- SINIGAGLIA, Lucian, „Universul teatral bucureștean și politicile culturale după 23 august 1944. Prin furtunile realismului socialist (I)”, în *Studii și cercetări de istoria artei*, Tomul 13, 2019, pp. 3-4.
- THOM, Françoise, *Limba de lemn*, Humanitas, București, 2005
- TISMĂNEANU, Vasile și Cristian Vasile, *Perfectul Acrobat. Leonte Răutu, măștile răului*, Humanitas, București, 2008.
- TISMĂNEANU, Vladimir, *Stalinism pentru eternitate*, Humanitas, București, 2014.
- TRIFU, Constanța, *Cronica dramatică și începuturile teatrului românesc*, Editura Minerva, București, 1970.
- VARTIC, Ion, *Procesul „tovarășului Camil”*, Fundația Culturală „Camil Petrescu”, București, 2014.
- VASILE, Cristian, *Literatura și artele în România Comunistă (1948-1953)*, Humanitas, București, 2013.
- VASILE, Cristian, *Politicile culturale comuniste în timpul regimului Gheorghiu-Dej*, Humanitas, București, 2011.
- VIANU, Tudor, „Aspecte ale limbii și stilului lui I.L. Caragiale”, în *Studii și conferințe cu prilejul centenarului I.L. Caragiale*, Editura de stat pentru literatură și artă, București, 1952.
- VITNER, Ion, „Centenarul nașterii lui I.L. Caragiale” în *Studii și conferințe cu prilejul centenarului I.L. Caragiale*, Editura de stat pentru literatură și artă, București, 1952.
- VITNER, Ion, *Influența clasei muncitoare în opera lui Eminescu și Caragiale*, Colecția Contemporanul, București, 1949.
- VITNER, Ion, *Pasiunea lui Pavel Corceaghin. Eseuri critice*, Editura de Stat, București, 1949.
- VODĂ CĂPUȘAN, Maria, *Caragiale?*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2002.

PRESS ARTICLES

- ***, „Adevărul vieții teatrale” în *Contemporanul*, nr. 538, 25 ianuarie 1957.
- ***, „Consfătuirea oamenilor de teatru”, în: *Teatrul*, Anul III, Nr. 7, iulie 1958.
- ***, „Colocviul național de literatură dramatică”, în *România literară*, aprilie-iunie 1978.
- ***, „Deschiderea ciclului de conferințe consacrate sărbătoririi centenarului lui I.L. Caragiale”, în *Scânteia*, nr. 2225, 20 decembrie 1951.
- ***, „Împotriva abaterilor de la spiritul de partid”, în *Scînteia*, nr. 3610, 1 iunie 1956.
- ***, „Mai aproape de fenomenul artistic”, în *Contemporanul*, nr. 23, 8 iunie 1956.
- ***, „Păreri despre Probleme actuale ale dramaturgiei”, în *Scînteia*, nr. 6453, 27 noiembrie 1964.
- ***, „Probleme ale teatrului nostru” în *Contemporanul*, nr. 537, 18 ianuarie 1957.
- ***, „Să lichidăm rămânerea în urmă a dramaturgiei”, în *Contemporanul*, nr. 288, 11 aprilie 1952.
- ***, „Sărbătorirea marelui nostru I.L. Caragiale”, în *Scînteia*, nr. 2240, 9 ianuarie 1952.

- ALEXANDRESCU, Sică, „70 de ani de la premiera «Noptii Furtunoase», în *Contemporanul*, nr. 155, 23 septembrie 1949
- ALEXANDRESCU, Sică, „Răspuns unui vechi caragialist II”, în *Contemporanul*, nr. 41, 11 octombrie 1957.
- ALEXANDRESCU, Sică, „Răspuns unui vechi caragialist”, în *Contemporanul*, nr. 40, 4 octombrie 1957.
- ALTERESCU, Simion, „«Casa cu storurile trase» de frații Tur”, în *Contemporanul*, nr. 224, 19 ianuarie, 1951.
- ALTERESCU, Simion, „Concepția umanistă în dramaturgia lui M. Davidoglu”, în *Viața românească*, nr. 12/1954.
- ALTERESCU, Simion, „Elemente calitative noi în interpretarea scenică a clasicilor”, în *Contemporanul*, nr. 170, 6 ianuarie 1950.
- ALTERESCU, Simion, „Îndrăzneală și... încă ceva”, în *Contemporanul*, nr. 18, 4 mai 1956.
- ALTERESCU, Simion, „O nouă tematică în dramaturgia originală”, în *Contemporanul*, nr. 151, 26 august 1949.
- ALTERESCU, Simion, „O piesă despre lupta din ilegalitate a comuniștilor”, în *Contemporanul*, nr. 240, 11 mai 1951.
- ALTERESCU, Simion, „Pretext pentru... desconsiderarea clasicilor”, în *Contemporanul*, nr. 127, 11 martie 1949.
- ALTERESCU, Simion, „Sarcinile criticii teatrale și dramaturgia noastră”, în *Contemporanul*, nr. 154, 16 septembrie 1949.
- ALTERESCU, Simion, „Sarcinile criticii teatrale și dramaturgia noastră II”, în *Contemporanul*, nr. 155, 23 septembrie 1949
- ALTERESCU, Simion, „Spre o dramaturgie românească a epocii construirii socialismului”, în *Contemporanul*, nr. 123, 11 februarie 1949.
- ALTERESCU, Simion, „Teatrul lui Aurel Baranga”, în *Viața Românească*, nr. 7/1954.
- ALTERESCU, Simion, „Unitate de concepție - varietate în mijloacele de expresie”, în *Teatrul*, nr. 10-11, 1 octombrie 1958.
- ALTERESCU, Simion, „Zece ani de dramaturgie românească”, în *Contemporanul*, nr. 33, 13 august 1954.
- BARANGA, Aurel, „Lucia Demetrius: Oameni de azi”, în *Contemporanul*, nr. 313, 3 octombrie 1952.
- BARANGA, Aurel, „«O noapte furtunoasă» de I.L. Caragiale”, în *Viața Capitalei*, nr. 123, 27 septembrie 1949.
- BĂRBUȚĂ, Margareta, „Conținutul ideologic al muncii regizorului”, în *Teatrul*, nr. 9, 1 septembrie 1958.
- BĂRBUȚĂ, Margareta, „Nou și vechi”, în *Gazeta literară*, nr. 42, 15 octombrie 1959.
- BĂRBUȚĂ, Margareta, «Oamenii „Cetății de foc”», în *Contemporanul*, nr. 178, 3 martie 1950.
- BĂRBUȚĂ, Margareta, „Schimbarea la față a unor spectacole” în *Contemporanul*, nr. 180, 17 martie 1950.
- BĂRBUȚĂ, Margareta, „Succesul Teatrului Național la Moscova, în *Contemporanul*, nr. 40, 10 octombrie 1958.
- BĂRBUȚĂ, Margareta, „Trei generații de luptători”, în *Contemporanul*, nr. 345, 15 mai 1953.

- BĂRBUȚĂ, Margareta; Mircea Alexandrescu; Eugen Nicoară, „Umanism și patos revoluționar”, în *Teatrul*, nr. 10-11, 1 octombrie 1958.
- BOCIORT, F.I., „B. Meliah: Lenin și problemele literaturii ruse dela sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea”, în *Contemporanul*, nr. 172, 20 ianuarie 1950
- BRĂDEȚEANU, Virgil, „«Spectacolul «Mireasa desculță» — un succes al Teatrului Muncitoresc CFR”, în *Contemporanul*, nr. 290, 25 aprilie 1952.
- BRUMARU, Zamfir, „Ultimul mesagiu.” *Scânteia*, 7 mai 1950.
- CĂLINESCU, George, „Dialog între spectatori”, în *Contemporanul*, nr. 17, 27 aprilie 1956.
- CIOCULESCU, Șerban, „«Conu Leonida față cu reacțiunea» într-o interpretare nouă”, în *Teatrul*, nr. 6, iunie 1957.
- CIOCULESCU, Șerban, „Probleme de regie”, în *Gazeta literară*, nr. 14, 4 aprilie 1957.
- COROAMĂ, Sorana, „Trei răspunsuri la o singură întrebare” în *Teatrul*, nr.1, aprilie 1956.
- CREMENE, Mioara Șt., „La începutul unei noi dramaturgii”, în *Contemporanul*, nr. 129, 25 martie 1949.
- CREMENE, Mioara Șt., „«O noapte furtunoasă», — o nouă etapă în reconsiderarea teatrului lui Caragiale”, în *Contemporanul*, nr. 158, 14 octombrie 1949.
- CREMENE, Mioara Șt., „Oamenii industriei noastre grele pe scena românească”, în *Contemporanul*, nr. 188, 12 mai 1950.
- CREMENE, Mioara Șt., „Ultimul mesagiu”, în *Contemporanul*, nr. 181, 24 martie 1950.
- DELEANU, Horia, „Discuția este necesară, dar la obiect”, în *Contemporanul*, nr. 18, 4 mai 1956.
- DELEANU, Horia, „Puterea cuvântului”, în *România liberă*, nr. 3625, 3 iunie 1956.
- DEMETRIUS, Lucia, „Unele probleme ale creației noastre dramatice”, în *Contemporanul*, nr. 298, 20 iunie 1952.
- DOINAȘ, Ștefan Augustin, „«Apus de soare» și cronica dramatică”, în *Teatrul*, nr. 4, septembrie 1956.
- EFTIMIU, Victor, „«Scrisoarea pierdută» la «T.N. Comedia»”, în *Adevărul*, nr. 17267, 18 septembrie 1948.
- FRUNZĂ, Eugen, „Pentru îmbunătățirea activității Teatrului Național din București”, în *Contemporanul*, nr. 4, 25 ianuarie 1952.
- GHEORGHIU, Rodica, „Culoare și umor”, în *Teatrul*, nr. 1, ianuarie 1957.
- GHEORGHIU, Toni, „Regie și scenografie”, în *Teatrul*, nr. 5, octombrie 1956.
- GHIMPU, M., „Pe drumul început de «Minerii» și «Cumpăna»”, în *Flacăra*, nr. 87, 3 septembrie 1949.
- IGNAT, Nestor, „«O noapte furtunoasă» și reconstituirea «O seară la Union» de Sică Alexandrescu”, în *Scânteia*, nr. 1553, 13 octombrie 1949.
- IGNAT, Nestor, „O noapte furtunoasă”, în *Scânteia*, nr. 1551, 10 octombrie 1949.
- IGNAT, Nestor, „«O scrisoare pierdută» de Ion Luca Caragiale”, în *Scânteia*, nr. 1233, 26 septembrie 1948.
- ISAC, Emil, „Scrisoare lui Caragiale”, în *Contemporanul*, nr. 5, 1 februarie 1952.
- IOSIF, Mira. „În zilele Decadei”, în *Teatrul*, nr. 3, 1 august 1956.
- IOSIFESCU, Silvian, „Național Comedia: O scrisoare pierdută”, în *Universul*, nr. 220, 22 septembrie 1948.
- IOSIFESCU, Silvian, „Un debut: «Omul din Ceatal» dramă în 3 acte (10 tablouri) de Mihail Davidoglu”, în *Contemporanul*, 1946.

LUCA, Eugen, „De la comanda socială la realizarea artistică”, în *Teatrul*, nr. 2, iunie 1957.

MASSOFF, Ioan, „130 de ani de la nașterea lui V. Alecsandri”, în *Universul*, nr. 172, 25 iulie 1951.

MÎNDRA, V., „Ana Novac: «Ce fel de om ești tu?»”, în *Gazeta literară*, nr. 6, 6 februarie 1958.

MÎNDRA, V., „Ana Novac: «Familia Kovacs»”, în *Gazeta literară*, nr. 48, 1 decembrie 1955.

MÎNDRA, V., „Cîteva rînduri despre Ana Novac...”, în *Gazeta literară*, nr. 12, 22 martie 1956.

MÎNDRA, V., „Comentariul scenic al textelor clasice”, în *Gazeta literară*, nr. 27, 3 iulie 1958.

MÎNDRA, V., „În legătură cu repertoriul clasic”, în *Gazeta literară*, nr. 39, 25 septembrie 1958.

MILICESCU, Emilia St., „O «viziune scenică» eronată”, în *Luceafărul*, nr. 1, 15 iulie 1958.

MLADOVEANU, Sorin, „Teatrul Național (Studio): «Pentru fericirea poporului» piesă de N. Moraru și A. Baranga” în *Scînteia*, nr. 2058, 6 iunie 1951.

MORARU, N., „Discuția este necesară”, în *Contemporanul*, nr. 17, 27 aprilie 1956.

NEAMȚU, M., „Pregătirea tinerilor critici de artă”, în *Contemporanul*, nr. 15, 13 aprilie 1956.

NOVICOV, Mihai, „O sărbătoare a literaturii noastre”, în *Viața Românească*, nr. 2/1953.

OPROIU, Ecaterina, „Ca să pornești o ploaie...”, în *Teatrul*, nr. 6 (anul II), iunie 1957.

OPROIU, Ecaterina, „Patetism negru” în *Teatrul*, nr. 1, ianuarie 1957.

PETRESCU, Cezar, „Cehov - un artist al adevărului”, în *Scînteia*, nr. 3025, 15 iulie 1954.

PHILLIPPIDE, Al., „Gorki și realismul socialist”, în *Viața românească*, nr. 2/1948.

POPESCU, Radu, „Apus de soare”, în *Contemporanul*, nr. 13, 30 martie 1956.

POPESCU, Radu, „Aurel Baranga: *Teatru*”, în *Contemporanul*, nr. 7, 12 februarie 1960.

POPESCU, Radu, „Despot Vodă de V. Alecsandri”, *România Liberă*, nr. 3723, 27 septembrie 1956.

POPESCU, Radu, „O piesă actuală”, în *Contemporanul*, nr. 540, 8 februarie 1957.

POPOVICI, Alecu, „În căutarea profilului”, în *Teatrul*, nr. 6, 1 iunie 1958.

POPOVICI, Alecu, „Tineretea mesajului”, în *Viața românească*, nr. 10/1958.

POPOVICI, Alecu, „O imagine vie a luptei eroice a comuniștilor”, în *Scînteia tineretului*, nr. 2918, 27 septembrie 1958.

RADNEV, M., „Cel mai iubit gen. «Nota zero la purtare» de Virgil Stoenescu și Octavian Sava”, în *Contemporanul*, nr. 12, 23 martie 1956.

RADNEV, M., „Idea piesei în spectacol”, în *Contemporanul*, nr. 10, 16 martie 1956.

RAFAEL, George, „Regizorii tineri, presa și altele”, în *Contemporanul*, nr. 14, 6 aprilie 1956.

RÎPEANU, Bujor T., „Decorul și cronica dramatică”, în *Teatrul*, nr. 1 (anul II), ianuarie 1957.

RUBINGHER, M., „Aportul plastic în spectacol”, în *Flacăra*, nr. 53, 9 ianuarie 1949.

SADOVEANU, Ion Marin, „Teatrul Național-Studio: «D'ale carnavalului» de I.L. Caragiale”, în *Universul*, nr. 118, 24 mai 1951.

SĂRARU Dinu, „Completare la o cronică dramatică”, în *Contemporanul*, nr. 14, 6 aprilie 1956.

ȘELMARU, Florica, „Deschiderea stagiunii 1949-1950”, în *România Liberă*, nr. 1569, 2 octombrie 1949.

ȘELMARU, Florica, „Teatrul Național (Comedia): «Pentru fericirea poporului» piesă de N. Moraru și A. Baranga”, în *România liberă*, nr. 2066, 19 mai 1951.

SKATERSCIKOV, V.K., „O strânsă legătură între estetica generală și teoria diverselor arte”, în *Contemporanul*, nr. 32, 10 august 1956.

- SIEGFRIED, W., „Paris, iunie '56”, în *Teatrul*, nr. 4, septembrie 1956.
- SILVESTRU, Valentin, „Bălcescu — o izbândă a dramaturgiei românești”, în *Flacăra*, nr. 68, 23 aprilie 1949.
- SILVESTRU, Valentin, „O revistă nouă și un pas înainte, sau spectacolul Stroe știe și le spune” de la Teatrul Savoy”, în *Flacăra*, nr. 53, 9 ianuarie 1949.
- SILVESTRU, Valentin, „Viziune contemporană”, în *Contemporanul*, nr. 12, 28 martie 1958.
- ȘOIMARU, Tudor, „Teatrul Național Comedia: «O noapte furtunoasă» de I.L. Caragiale, în *Adevărul*, nr. 17581, 30 septembrie 1949.
- STRIHAN, A. și P. Lucaciu, „Să revizuim, - dar ce?”, în *Contemporanul*, nr. 30, 27 iulie 1956.
- SURKOV, E., „O înaltă tradiție”, în *Sovetskaia Kultura*, 9 octombrie 1958.
- TĂUȘAN, Gr., „Între noi, «publiciștii»”, în *Adevărul*, nr. 17273, 25 septembrie 1948.
- TIMICĂ, G., „Conu Leonida, reprezentant al funcționării burgheze parazitare”, în *Contemporanul*, nr. 5, 1 februarie 1952.
- TORNEA, Florin, „Răspunderea dramaturgului”, în *Teatrul*, nr. 4, 1 aprilie 1958.
- TUDORAN, Dorin, „Răspunderile dramaturgului”, în *Luceafărul*, 27 mai 1978.
- ȚUGUI, P. și S. Damian, „Despre unele probleme ale dramaturgiei noastre”, în *Contemporanul*, nr. 310, 12 septembrie 1952.
- VIANU, Tudor, „Domnișoara Nastasia, în *Contemporanul*, nr. 536, 11 ianuarie 1957.
- VITNER, Ion, „Poetul culorilor sumbre”, în *Contemporanul*, nr. 40/1947.
- VLASOV, V. „Însemnări cu privire la critica teatrală”, în *Contemporanul*, nr. 301, 11 iulie 1952.
- VORNIC, Tiberiu, „Decada dramaturgiei originale”, în *Contemporanul*, 18 mai 1956.
- ZIRRA, Mihail, „Regia și critica dramatică”, în *Contemporanul*, nr. 32, 10 august 1956.